

de intensiteit. 'Hoe zwart ben je vandaag? Welke cijfer geef je het?' Het visualiseren en inschalen (cijfer 1 tot 10) geeft meer wederzijds houvast en begrip.

De drie kleuren van een stoplicht kunnen op een andere manier in de slaapkamer een leuke betekenis krijgen. Rood betekent 'ik wil vandaag niets', oranje betekent 'ik wil een knuffel' en groen betekent 'ik wil vandaag seks'. Het klinkt simplistisch, maar Aston benadrukte dat juist seks een vorm van communicatie is. Niet aanvoelen wat de ander wil, niet aanvoelen op welke gebieden een ander juist wel of niet aangeraakt wil worden, kan leiden tot de ander pijn doen en heftige misverstanden.

Dit congres en de werkconferentie waren voor mij als systeemtherapeut boeiend.

Niet zozeer qua nieuwe kennis, maar het duwde mij met mijn neus op de feiten hoe pervasief ASS is en hoe basaal dat doorwerkt in het denken, voelen en zijn van iemand. Het bracht mij terug bij de basis van relatietherapie, te weten de band tussen mensen en het streven naar momenten van verbinding en begrip. ASS is niet apart te plaatsen, maar is verweven in de gehele persoonlijkheid en daardoor van grote invloed op de partnerrelatie.

Lenny Rodenburg

Literatuur

Aston, M. (2003). *Aspergers in love*. London: Jessica Kingsley Publishers.



Real life, second life? Nieuwe media en systeemtherapie

Symposium georganiseerd door het Lorentzhuis, centrum voor systeemtherapie, opleiding en consultatie, op 14 maart 2008 te Heemstede

De weg naar het symposium, verstoep door files, voert over een industrieterrein naar College Hageveld, een middelbare school. We lopen door de lange gangen en worden als vanzelf teruggezogen in de tijd, terug naar de jeugd. De gangen zijn nog hetzelfde, de moderne mediatheek wijst echter op een geheel nieuwe cultuur.

Waarom ben ik hier? In mijn dagelijkse praktijk als orthopedagoog en systeemtherapeut op een orthopedagogisch residentieel behandelcentrum voor jongeren tussen de twaalf en achttien jaar, kom ik steeds vaker in aanraking met de, in mijn ogen, vaak negatieve gevolgen van mobieltjes en internetgebruik. Jongeren bedreigen en fil-

men elkaar. Familieruzies worden in niet mis te verstane taal per msn uitgevochten. Het zijn dezelfde weinig sociaal vaardige kinderen en ouders als een paar jaar geleden, maar ze hebben meer middelen in handen om elkaar te bereiken en te raken. Het groeiend besef dat wij als professionals daar nog niet goed mee om weten te gaan, valt samen met de uitnodiging van dit symposium.

De boodschap van het symposium is duidelijk. Nieuwe media zijn niet meer weg te denken uit ons bestaan. Nieuwe media roepen vrijheid, uitdaging en weerstand op. Kinderen ontwikkelen zich in rap tempo tot multimediaprofessionals, maar volwassenen blijven achter. De vijf sprekers roepen allen op tot bewustzijn en opvoeding rond nieuwe media. 'De ogen sluiten kan niet meer.'

De eerste spreker is Albert Benschop, als socioloog werkzaam bij de Universiteit van Amsterdam. Benschop publiceerde diverse studies over de eigenaardigheden van internet. Hij ziet deze eigenaardigheden niet direct als gevaar of probleem, maar benadrukt juist de maatschappelijke mogelijkheden en uitdagingen. Zo blijkt internet sociale aanwezigheid te bewerkstelligen. Het gevoel dat een ander aanwezig is, kan zelfs een grotere betekenis hebben dan lokale relaties van vroeger. De bijkomende anonimiteit en het gebrek aan sociale controle kunnen leiden tot extreem gedrag in communicatie,

de 'cultuur van de grote bekken'. Benschop spreekt zonder schroom over 'netsletten' en 'nethuffers'. Daarnaast biedt internet de mogelijkheid onszelf te creëren zoals we graag zouden willen zijn. Naast de meerdere identiteiten die we in de lokale wereld kunnen hebben, zijn er nu ook onbegrensde mogelijkheden in de virtuele wereld.

Justine Pardoën, hoofdredacteur van *Ouders Online* (www.ouders.nl), is een van de eersten in Nederland die zich op het gebied

van internet en opvoeding begeeft. In duidelijke en heldere taal beschrijft ze hoe jongeren zich de hele dag door omringen met media. Ze sms'en, bellen,

downloaden en luisteren muziek, mailen, msn'en, kijken televisie – en soms allemaal tegelijk. Door onderscheid te maken in de betekenis van internet voor kinderen onder de tien jaar, boven de tien jaar en volwassenen maakt Pardoën pijnlijk duidelijk dat de tienerwereld en de volwassen wereld ver uit elkaar liggen. Pubers ontwikkelen zich op internet, maar hebben geen weet van de gevaren. Doordat volwassenen op hun beurt geen weet hebben van wat kinderen doen, laten ze kinderen in de steek. Pardoën pleit ervoor dat volwassenen over hun weerstand heen stappen en kinderen gaan opvoeden. Sluit als opvoeder aan bij het perspectief van kinderen en stel je kind eens de vraag 'hoe was het op internet vandaag?'

Na de lezingen vinden twee workshops plaats. In de eerste workshop laat Justine

...jongeren bedreigen en filmen elkaar...

Pardoen op beeldende en soms schokkende wijze het belang van mediaopvoeding zien. Seks overheerst in de media, en dat maakt internetopvoeding tot seksuele opvoeding. Het is niet op de eerste plaats de seks in de media die schokkend is als wel het beeld dat wordt overgedragen. Dat suggereert dat meisjes interessant zijn als ze zich als lust-object neerzetten. Kinderen zijn volgens Pardoen in verwarring over wat ze willen en wat normaal is. Belangrijk is dat er met alle kinderen over gepraat wordt zodat een bewustzijn ontstaat.

In de tweede workshop worden we als deelnemers van het symposium gedwongen over onze weerstand tegen internetgebruik heen te stappen door ter plekke allemaal een eigen Hyvespagina aan te maken. Helaas is het netwerk overbelast waardoor het mij niet lukt. Het lukt me echter wel om op de webpagina van Hyves te komen. De ogen gaan me open. Eén muisklik bevestigt alles wat eerder op de ochtend besproken is. Familie, kennissen en cliënten staan uitgebreid met foto's en krabbels op de site. Een veelheid aan informatie komt me tegemoet. Even voel ik nog de schroom van privacygevoeligheid maar nee, heb ik vandaag geleerd, internetcommunicatie is openbaar en dus ook Hyves is openbaar.

Na de pauze is het woord aan Regina van der Eijnden, als sociaal psycholoog en onderzoekskoördinator werkzaam bij het Instituut voor Verslavings Onderzoek (IVO)

te Rotterdam. Van der Eijnden gaat in op compulsief internetgebruik onder jongeren (in 2007 gaat het al om 3% van alle jongeren). Opvoeders kunnen compulsief internetgebruik beperken door excessief internetgebruik te monitoren, door regels te stellen ten aanzien van tijd en inhoud en door met de kinderen over hun internetgebruik in gesprek te gaan. Van der Eijnden geeft hiermee concrete handvatten voor het omgaan met de computer. Het is een opluchting te weten dat de oude, betrouwbare opvoedadviezen bij de

nieuwe, onbekende multimedia nog steeds hun dienst bewijzen.

Martin Reddeman, als senior beleidsmedewerker

verbonden aan de afdeling Research & Development van Novadic-Kentron, centrum voor verslavingszorg, gaat vervolgens in op het al dan niet bestaan van internetverslaving. Het ingewikkelde is dat er nog geen definitie bestaat voor internetverslaving, en dat de verslaving niet gerelateerd is aan het medium internet als zodanig maar aan bepaalde toepassingen ervan. *Evidence based* behandelmethoden zijn nog niet voorhanden. Reddeman maakt gebruik van een model waarin gekeken wordt naar een samenspel van persoon, welzijn, de relatie met de omgeving, het middel internet en het verslavingsgedrag. Middels een functie-analyse kan gekeken worden naar kosten en baten van het verslavingsgedrag. Reddeman pleit voor onderzoek naar aard en voorkomen van internetverslavingsgedrag.

**...het hele netwerk
van een jongere
virtueel in de
behandelkamer...**

De lezingen van voornoemde sprekers zijn vooral gericht op inhoud. Aan mogelijk nog bestaande twijfel over de systemische inbreng op deze dag maakt Erik van Elst, systeem- en dramatherapeut, een einde. Op voortreffelijke en humoristische wijze vertelt Van Elst hoe hij in zijn praktijk gebruik maakt van internet. Op Hyves weet hij een *outsider witness* (Michael White) uit het verleden te bereiken, waardoor het dominante verhaal van een jongen met een slecht geïntegreerd zelfbeeld wegvalt bij het positieve verhaal dat daarnaast ontstaat. Van Elst ontroont zichzelf van almachtige therapeut en volwassene naar digibee, wat voor de desbetreffende jongere een comfortabele positie is. Op de Hyvespagina weet Van Elst het hele netwerk van de jongere virtueel in de behandelkamer te krijgen. Het blijkt een bron van informatie en biedt voldoende stof voor circulaire en reflectieve vragen.

De dag wordt afgesloten met de mogelijkheid vragen te stellen aan een forum, bestaande uit leerlingen en de sprekers van de dag. Het forum wordt met humor geleid

door Job en Matthijs, leerlingen van College Hageveld, wat enigszins ten koste gaat van de diepgang. Ten slotte laten Arnaud Bom en Stephane Kaas, twee performers, nog eenmaal zien hoe jongeren vorm geven aan hun dagelijkse levensbehoefte: het continu online zijn door te skypen (bellen via internet), muziek te downloaden, filmpjes te draaien en vast nog heel veel meer.

Het was een inhoudelijk uitdagend en beeldend symposium. Geen ingewikkelde theoretische betogen maar concreet, confronterend en met een duidelijke boodschap. Deze dag bood voldoende inspiratie en stof tot nadenken om zo snel mogelijk aan de slag te gaan binnen de dagelijkse praktijk van opvoeding en begeleiding. Wij starten in ons centrum met een themaweek waarin jongeren ons, beroepsopvoeders, gaan uitleggen hoe de nieuwe media werken, wat mogelijkheden en risico's zijn en welk algemeen opvoedingsbeleid ten aanzien van de nieuwe media passend is. En dat is nog maar het begin.

Annemarie Gerritsen

